

Nenávisť narastá

Kresťania sú kvôli viere
najväčšmi utláčanou
a netolerovanou
komunitou na svete

str. 4

Mlčanie o podstatnom

Hrešiť je čoraz väčšmi
populárnejšie,
ale o hriechu sa hovorí
stále menej

str. 8

Mätež slov

Čoraz frekventovanejší
tzv. newspeak mení
význam slov
a relativizuje hodnoty

str. 16

V akú Cirkev verím

Aj keď meno Eutyches veľa ľuďom nič nehovorí, jeho nositeľ, no najmä jeho učenie sú práve súčasnej populácii veľmi blízke.

Eutyches (cca 378 – po r. 454) nebol hlúpy, bol archimandritom, „vodcom kóšiar“ jedného z konštantínopolských kláštorov, a na Efezskom koncile (431) ostro vystúpil proti Nestoriovmu heretickému učeniu, ktoré tvrdí, že v Kristovi sú obe prirodzenosti samostatne a ich spojenie je len vonkajšie. Kritika nestorianizmu však priviedli Eutycha do opačného extrém. Vyvodil, že v Kristovi sú obe prirodzenosti tak tesne spojené, až tá božská pohltí ľudskú tak, „ako sa rozplynie kvapka vody v oceáne“. Inými slovami – v Kristovi je len jedna prirodzenosť, *moné fysis*, ktorá je zmiešaná.

A práve starokresťanský Eutychov monofyzitizmus, t. j. že Ježiš Kristus mal len jednu, a to celkom božskú a nie ľudskú prirodzenosť, aj keď, priznajme si, že väčšina z nás ani nevie, čo to vlastne znamená, sa v súčasnosti stal hitom v nazeraní na Cirkev. Cirkev sa totiž v ponímaní aj mnohých katolíkov stotožňuje len s Ježišom Kristom. No Cirkev nie je, ako hovorí dogmatik a učiteľ Josepha Ratzingera Michael Schmaus „vývojovou formou Ježiša Krista“. Podľa dogmatickej konštitúcie *Lumen gentium* (LG) sa Cirkev „skladá z ľudského a božského prvku“. Má teda aj svoju antropologicko-dejinnú tvár, a tak spôsob jej spásenosného pôsobenia je poznačený aj dejinnými rozhodnutiami jej členov.

A práve ľudský prvok, oná antropologicko-dejinná tvár, sa, paradoxne k monofyzitizmu, berie v súčasnosti za jediný prvok Cirkvi. Stačí, keď bulvárne médiá prinesú nejakú kauzu, ktorá kauzou, to-bôž škandalom ani nemusí byť, alebo sa

Francesco Botticini: Nanebovzatie Panny Márie

objavia fatálne zlyhania niekoľkých členov Cirkvi, najmä jej niektorých hierarchov, a už en bloc Cirkev zlyhala, je skrz-naskrz zlá, falošná, požívačná..., a tak sa jej mnohí obracajú chrbtom. A ruku na srdce – kto z nás chýba medzi nimi?

Buďme však úprimní – nevládame ani len malý katechizmus. Neraz totiž stačí preložiť obľúbeného kňaza do inej farnosti a už obviňujeme Cirkev z nekompetentnosti. Čo sa deje, keď pápež odvolá biskupa, sme zažili, dianie po odsúdeniachodných zlyhaniach, ktoré sa v súčasnosti dostávajú na povrch, zažívame.

Je prirodzené, že sa teraz natíska otázka: Uvedomujeme si, že Cirkev je stavaná kristocentricky a možno ju pochopiť len kristologicky? V akú Cirkev vlastne teda veríme? V „jednu, svätú, katolícku, apoštolskú“, ktorá „sa skladá z ľudského a božského prvku“, alebo v monofyzitickú, to znamená len s božským prv-

kom, a tak zlyhania jej členov, onoho neuznaného ľudského prvku, generalizujeme na celú Cirkev, na eschatologické spoločenstvo veriacich v Ježiša Krista, ktoré sám Boží Syn poveril službou spásy?

Aby však bolo jasné – nikto nezľahčuje zlyhania členov Cirkvi. A v dejinách ich bolo viac ako dost – od Petrovho zapretia až po súčasné škandály. No boli to, sú a, priznajme si, že aj budú zlyhania jednotlivcov, nie „inštitúcie spásy“ (M. Schmaus).

Boli to, sú a budú aj moje zlyhania. No v „jednej, svätej, katolíckej, apoštolskej Cirkvi“ sa nachádza „plnosť všetkých prostriedkov spásy“ (*Unitatis redintegratio*). V nej „s pomocou Božej milosti dosahujeme svätosť“ (LG).

V takúto Cirkev verím. V takejto Cirkvi som členom. Tejto Cirkvi chcem zostať verný. Aj so svojimi zlyhaniami.

PAVOL PRIKRYL

Časopis **VOX**

bude od roku 2019 vychádzať
ako mesačník,
ale s rozšíreným počtom strán.

Objednajte si mesačník **VOX**

Viac informácií na www.prikryl.sk/vox/

2019

January S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	February S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	March S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	April S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	May S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	June S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
July S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	August S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	September S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	October S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	November S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	December S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

Po celý rok s časopisom

VOX

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com

0918 472 420

Kresťania sú kvôli viere celosvetovo najväčšmi utláčanou a netolerovanou komunitou

Nenávist' narastá

Každý siedmy kresťan žije v krajine, kde je jeho viera prenasledovaná. Podľa aktuálnej správy o náboženskej slobode je v súčasnosti prenasledovaných 300 miliónov vyznávačov Krista.

V aktuálnom 14. vydaní Správy o stave náboženskej slobody vo svete (*Religious Freedom Report 2018*) Pápežská nadácia Aid to the Church in Need (ACN; Pomoc trpiacej Cirkvi) spracovala údaje za obdobie dvoch rokov od júna 2016 do júna 2018. Dokument, ktorý sa zverejňuje každé dva roky, analyzuje situáciu v 196 krajinách. Ukázalo sa, že kresťanská komunita trpí rôznymi formami útlatku a netolerancie väčšmi ako iné náboženské komunity. Vzostupnú tendenciu má však všeobecné porušovanie náboženskej slobody, teda aj voči ďalším vyznaniám.

UŽ AJ RUSKO

Metodika rozlišuje dve úrovne náboženskej neslobody: diskrimináciu a prenasledovanie (perzekúcia). Z 38 krajín sveta je až 21 klasifikovaných ako miesta prenasledovania veriacich rôznych viero-vyznaní. Patria sem Afganistan, Saudská Arábia, Bangladéš, Mjanmarsko, Čína, Severná Kórea, Eritrea, India, Indonézia, Irak, Líbya, Niger, Nigéria, Pakistan, Palestína, Sýria, Somálsko, Sudán, Turkmenistan, Uzbekistan a Jemen.

Až 17 krajín sveta diskriminuje svojich občanov pre ich vieru. Sú to Alžírsko, Azerbajdžan, Bhután, Brunej, Irán, Egypt, Rusko, Kazachstan, Kirgizsko, Laos, Maldivy, Mauritánia, Katar, Tadži-

kistan, Turecko, Ukrajina a Vietnam. Rastúca neznášanlivosť voči náboženským menšinám v Rusku a Kirgizsku spôsobila, že obe krajiny sa po prvý raz objavili v kategórii *diskriminácia*.

Ako vyplýva z uvedených údajov, až 61 % svetovej populácie žije v štátoch, kde sa náboženská sloboda nerešpektuje, 9 % populácie je vystavených diskriminácii a 11 % žije v krajinách, kde je prenasledovanie.

V rôznych krajinách je prenasledovanie živé fundamentálnym pochádzajúcim z islamu, ale ďalšou „znepokojujúcou vetvou“ je nárast agresívneho nacionalizmu proti menšinám a v niektorých prípadoch proti všetkým viero-vyznaniám, a to až takým spôsobom, že sa dá definovať ako ultranacionalizmus.

MILITANTNÝ ISLAM

V sedemnástich zo spomínaných 38 štátov sa situácia za ostatné dva roky zhoršila. Kým v ďalších, ako sú Severná Kórea, Saudská Arábia, Niger, Afganistan a Eritrea zostala bezo zmien, pretože, ako uvádza pápežská nadácia, „je taká zlá, že už nemôže byť horšia“.

Napriek tomu správa prináša aj zmienky o náznakoch pozitívneho vývoja. Významne sa znížilo násilie páchané islamskou teroristickou skupinou aš-Šabáb v Tanzánii a v Keni, ktoré v predchádzajúcom dokumente spre-d dvoch ro-

kov boli v kategórii krajín prenasledujúcich kresťanov, zatiaľ čo v rokoch 2016 – 2018 boli zaradené medzi *neklasifikované*. Úspech vojenských kampaní proti tzv. Islamskému štátu a ďalším extrémistickým skupinám však istým spôsobom „zakryl“ šírenie ďalších militantných islamistických skupín v Afrike, na Blízkom východe a v Ázii. Islamský fundamentalizmus je prítomný v 22 krajinách, v ktorých žije celkovo 1 miliarda 337 miliónov ľudí.

Aktuálny dokument upozorňuje aj na to, že v krajinách ako India, Čína, Pakistan alebo Barma ide nárast náboženského prenasledovania ruka v ruku so silnejúcimi utranacionalistickými tendenciami. Najmä v Indii sú na vzostupe prípady násilností zameraných proti náboženským menšinám. Stále častejšie dochádza k identifikácii federálneho štátu výlučne s hinduizmom a k nárastu nacionalizmu, ktorý považuje náboženské menšiny za ohrozenie jednoty krajiny.

Medzi štáty nepriateľské k všetkým náboženstvám a zavádzajúce reštrikcie silne obmedzujúce slobodu náboženských prejavov zaradila správa Čínu. Tu totiž v posledných dvoch rokoch prijala vláda nové opatrenia proti náboženstvám odolávajúcim panstvu komunistickej strany. V moslimských štátoch posilňuje prenasledovanie prehľbujúci sa konflikt medzi sunnitmi a šiitmi.

KRITIKA ZÁPADU

Dokument si všima aj nárast antisemitizmu v Európe, ktorý sa „často spája s rastom militantného islamu“. Pripomína, že vo Francúzsku, kde je židovská komunita najväčšia v Európe (asi 500 tisíc členov), bol zaznamenaný rekordný počet antisemitských útokov a prejavov násilia proti židovským kultúrnym a náboženským inštitúciám.

Správa Pápežskej nadácie ACN kritizuje aj postoj západných krajín, ktoré ľahostajne prihliadajú prenasledovaniu kresťanov vo svete. Pozornosť médií sa zameriava takmer výlučne na boj s tzv. Islamským štátom a podceňuje rozvoj islamizmu v ďalších regiónoch Afriky, Blízkeho východu a Ázie. V minulých dvoch rokoch došlo aj k vlne teroristických útokov na Západe, najmä v Európe. Nadácia poznamenáva, že väčšina západných vlád neposkytla nutnú a naliehavú pomoc menšinovým náboženským skupinám, najmä tým utečencom, ktorí „sa chcú vrátiť domov, do krajín, z ktorých boli nútení utiecť“.

Komentár Andreu Tornielliho k nedávnomu zasadaniu americkej biskupskej konferencie

Zbytočná trenica

Snímka: net

Známy vatikanista a koordinátor katolíckeho portálu *Vatican Insider* ANDREA TORNIELLI práve na stránkach tohto portálu analyzuje vzťahy medzi Svätou stolicou a Katolíckou cirkvou v USA.

To že Cirkev, najmä v USA, prežíva ťažké chvíle, je všetkým zjavné. Signalizujú to aj reakcie na vatikánsku požiadavku odložiť hlasovanie o nových normách určených proti zneužívaniu maloletých v pléne americkej biskupskej konferencie.

(NE)ZASAHOVANIE

Dva z troch textov výkonnej komisie episkopátu Spojených štátov vyvolali rozpaky Svätej stolice. Dokumenty boli zaslané do Ríma takmer formálne tesne pred plenárnym zasadnutím zvolaným do Baltimoru na pondelok 12. novembra. Počas niekoľkých hodín, po preskúmaní textov kompetentnými činiteľmi vo Vatikáne, sa zistili dva typy problémov: jednak nedostatok kompatibility s *Kódexom kánonického práva* a jednak vágnosť niektorých štandardov, podľa ktorých by sa posudzovala osobná zodpovednosť (*accountability*) jednotlivých biskupov v zaobchádzaní s prípadmi zneužívania. Táto vágnosť by sťažovala biskupovi dopátrať sa vo svedomí istoty, či štandardy splnil alebo porušil.

K hlasovaniu o týchto normách malo dôjsť len necelé tri mesiace pred poradou o zneužívaní, na ktorú zvolal pápež František do Vatikánu predsedov bis-

kupských konferencií z celého sveta. Prefekt Kongregácie pre biskupov kardinál Marc Ouellet napísal z pápežovho poverenia list predsedovi episkopátu USA kardinálovi Danielovi DiNardo a požiadal ho, aby odložil hlasovanie, nie však diskusiu. Kardinál DiNardo 12. novembra oznámil rozhodnutie svojim spolubratom a vyjadril poľutovanie. Hovoril o „*naliehaní*“ Svätej stolice, čím všetku zodpovednosť preniesol na Vatikán, akoby upozornenie na nekompatibilitu niektorých noriem s *Kódexom kánonického práva*, ponúkaných na hlasovanie, bolo prejavom nejakého zasahovania.

(NE)KOLEGIALITA

V „normálnych“ časoch by takéto epizódy vyvolali úplne inú reakciu. Predsedníctvo episkopátu a komisie redigujúcej normy vyžadujúce korektúru by obavy Svätej stolice prijalo, vyzvalo by episkopát na diskusiu o nich a odložilo by hlasovanie na inokedy. Alebo by vyhlásilo, že ide o požiadavky Vatikánu a že ich akceptuje, a to o to väčšmi, že nikto z Ríma nežiadal biskupov, aby o textoch nediskutovali.

Preto znejú prinajmenšom naivne vášnivé mediálne komentáre, v ktorých sa tvrdí, že americkí biskupi „*napriek to-*

mu“ o dokumentoch diskutovali. Je kuriózne, že protipápežsky orientované politicko-mediálne kruhy, ktoré si z bývalého nuncia Carla Mariu Viganò urobili bojovú zástavu a sú zvyčajne veľmi pozorné ku každému drobnému odkazu na tradíciu a vierouku, ak umožní kritizovať Františka, začali hovoriť o škandále a teraz predstierajú, že sa námietka vatikánskych predstaviteľov netýka kompatibility s kánonickým právom a *Kódexom* promulgovaným svätým Jánom Pavlom II.

Ešte väčšmi zaráža skutočnosť, že vatikánsky postoj sa účelovo vysvetľuje ako absencia kolegiality, aby bol očiernený pápež, a to práve tými, ktorí v minulých rokoch považovali akúkoľvek zmienku o biskupskej kolegialite za nepriliehavú, pretože v nej nevidia originálny konštitutívny aspekt Cirkvi, ale nepríjemné riziko integrity petrovskeho primátu.

Na obvinenia protipápežských kruhov možno odpovedať úplne pokojne: Práve rešpektom voči kolegialite bola vedená Svätá stolica, keď požiadala o odklad hlasovania vzhľadom na plánované stretnutie predsedov všetkých episkopátov s pápežom vo Vatikáne vo februári budúceho roka.

ÚČINNÝ LIEK

Uznanie chýb, ku ktorým došlo v Čile, februárové vatikánske stretnutie, aj nedávne vymenovanie maltského arcibiskupa Charlesa Scicluna za dodatočného sekretára Kongregácie pre náuku viery dosvedčujú, že pápež aj Svätá stolica majú v úmysle pokračovať v boji proti fenoménu zneužívaniu, v prevencii, v pozornejšej formácii seminaristov, vo vypočutí si a sprevádzaní obetí, ako aj zmenou starej, ale, bohužiaľ, zakorenenej mentality, ktorá je naklonená zatajovať, aby nevzniklo pohoršenie.

Všetky tieto kroky však sprevádza vedomie, že normy, zákony či etické štandardy nikdy nevykorenia zlo a hriech. Nijaké kódexy správania nikdy nezrodiť ani nezaistia spásu.

Cirkev nemôže dosiahnuť sebavykupenie prostredníctvom ustavičného zdokonaľovania svojich pravidiel. Nemôže riskovať, že sa stane korporáciou, a tak vyprázdni seba samú. Modlitba a pokánie, obrátenie, duchovná obnova a sviatostná milosť nie sú iba doplnky či neadekvátne odpovede na odporný fenomén zneužívania. Pre toho, kto má dar viery, predstavujú totiž jediný naozaj účinný liek.

ANDREA TORNIELLI

Cenu Josepha Ratzingera za teológiu získal švajčiarsky architekt Mario Botta

Architektúra hovorí o duchu

Vatikánska nadácia Josepha Ratzingera – Benedikta XVI. udelila tento rok Cenu Josepha Ratzingera nemeckej teologičke Marianne Schlosserovej a švajčiarskemu architektovi MARIOVI BOTTOVI (na snímke). Po udelení ceny (17. 11. 2018) pripravila nemecká redakcia *Rádia Vatikán* s oceneným architektom rozhovor.

Trochu netradične ste získali Cenu Josepha Ratzingera v oblasti teológie. Predseda Pápežskej rady pre kultúru kardinál Gianfranco Ravasi pri odovzdávaní ceny povedal, že religiozita vo vašich dielach pôsobí ako „osteň v tele sekulárnej kultúry“. Aký význam má také ocenenie pre prácu architekta?

Znamená to, že architektúra v sebe nesie tiež teologickú silu. Architektúra hovorí o duchu. Hlboko ma zasiahlo, že som túto cenu dostal, pretože sa tým architektúra vyslobodzuje z rýdzo technickej roviny. Architektúra je totiž jazykom, ktorý vyjadruje svoje obdobie, preto je správne, že súčasná architektúra berie ohľad na súčasné problémy. Musí sa tiež obracať k veľkým rozporom medzi kultúrou a súčasnou spoločnosťou.

Akú hodnotu prisudzujete teológovi a cirkevnému predstaviteľmi Josepovi Ratzingerovi? Čo môže dať architektúra?

Spojenie ceny s menom Josepha Ratzingera je pre mňa osobne veľmi krásne, pretože moje kultúrne a umelecké utváranie sa silno spája s menami Romana Guardiniho a Rudolfa Schwarza (nemecký architekt, 1897 – 1961; pozn.

red.), ktorí legitimovali súčasný jazyk v cirkevných priestoroch. Kostoly Rudolfa Schwarza a Romana Guardiniho sú výrazovými formami moderny, ktoré sú doteraz veľmi aktuálne. Po umeleckej avantgarde typu Duchampa či Picassa, ktorí pozmenili náš zmysel pre etiku a estetiku, prepožičali Guardini ako teológ a Schwarz ako architekt Božím domom ich oprávnenosť.

Vidíte spojitosť medzi estetikou a slovom, teda základom teológie?

Architektúra hovorí cez priestor a priestorovosť. Inak povedané to znamená, že hovorí prostredníctvom svetla a so zreteľom na fyziku, ale dotýka sa tiež pamäti. Práve kostoly alebo priestory ako Klementínska sála, kde sa konalo odovzdávanie cien, v sebe nesú svedectvo západnej kresťanskej tradície. To sú dvatisícročné dejiny a dedičstvo, ktoré nemožno potlačiť a zabudnúť. Bolo by tiež ťažké odňať kostolom ich prítlačivosť „pamätného miesta“. Preto verím, že v súčasnosti je pre architekta väčšmi ako inokedy dôležité premýšľať o „pamätných miestach“ ako územiach, na ktorých vyzdvihne protiklady, paradoxy, nejednoznačnosť a tiež aj bláznovstvo. Kultúra moderny síce priniesla všeličo pozitívne, ak zväžeme vedecké výdobytky lekárstva či biológie, no v organizácii životných priestorov mnohé zanedbala. Doznieva tu oslava obsoletných vzorcov, ktoré padajú za obeť priveľmi silným stavebným špekuláciám. Podľa môjho názoru sú preto kostoly, ako miesta poskytujúce slobodu na sústreďenie a zastavenie, prostriedkom proti konzumnej spoločnosti.

-r-/RV

Nobelova cena za teológiu

Ratzingerova cena, tiež nazývaná Nobelova cena za teológiu, je ocenenie, ktoré od roku 2011 každoročne udeľuje vatikánska Nadácia Josepha Ratzingera – Benedikta XVI. za vedecký prínos v oblasti biblickej exegézy, patristiky alebo fundamentálnej teológie. Je dotovaná sumou 50 000 eur a laureátom ju odovzdáva pápež.

Tento rok získali Ratzingerovu cenu bavorská katolícka teologička Marianne Schlosserová, ktorá pôsobí na Viedenskej univerzite a je odborníčkou na teológiu a spiritualitu obdobia cirkevných otcov a neskorého stredoveku s osobitným zameraním na žobravé rády, a medzinárodne známy architekt, 75-ročný rodák zo švajčiarskeho Ticina Mario Botta, ktorý zrealizoval početné svetské i sakrálne diela v rôznych častiach sveta, medzi ktorými je aj Katedrála v Evry pri Paríži, Konkatedrála Svätej Tváre v Turíne či Chrám sv. Jána Krstiteľa vo švajčiarskom Mogne. Podľa predsedu Pápežskej rady pre kultúru kardinála Gianfranca Ravasiho nápad na tohtoročné udelenie Ratzingerovho ceny švajčiarskemu architektovi vzišiel súběžne a nezávisle od seba ako od emeritného pápeža Benedikta XVI., tak aj z výboru Nadácie Josepha Ratzingera – Benedikta XVI.

**Zháňate darček
pre vašich blízkych?**

**Objednajte im
časopis**

VOX

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com

0918 472 420

Hrešiť je čoraz väčšmi populárnejšie, ale o hriechu sa hovorí stále menej

Mlčanie o podstatnom

Americký spisovateľ DALE AHLQUIST vyrastal v baptistickej rodine, no fragmentácia protestantských denominácií, ale najmä vplyv diel Gilberta Keitha Chestertona ho priviedli ku konverzii na katolicizmus. Okrem toho, že sa stal vášnivým chestertonológom, stal sa aj zaniateným apologétom katolicizmu.

Každý dobrý baptista je vychovávaný s jemným (a niekedy nie až takým jemným) antikatolicizmom. Baptistická cesta by mohla byť takmer opísaná ako reakcia „bod-za-bod-proti“ katolicizmu a jeho odmietnutiu. Odmietli sme Eucharistiu, pápežstvo, kňazstvo, celibát, svätých, spoved', križ, a tak ďalej. Identifikovali sme sa menom sviatosti, ktorú sme však tiež odmietli. Aj keď sme trvali a trváme na „krste veriaceho“ a na jeho úplnom ponorení, trvali sme (a trváme) tiež na tom, že tento „krst“ nemá absolútne nijaký vplyv na človeka. Bol to (a je) len symbol. Biblia bola našou konečnou autoritou vo všetkých veciach a boli sme celkom presvedčení, že Katolícka cirkev úmyselne necháva svojich členov v nevedomosti, aby udržovala ich tvárnosť – čo je však dosť lacný trik, najmä ak to dokázala dvetisíc rokov.

POCIŤOVAŤ ZODPOVEDNOSŤ

Americký jezuita James V. Schall s istou nonšalantnosťou označil Kristov príchod za „úľavu pre ľudstvo, že konečne našlo skutočný spôsob, ako sa zbaviť hriechov“. Jezuitský páter však upozorňuje, že samozrejým predpokladom zbavenia sa hriechov je, že sa ich človek naozaj chce zbaviť. Prikázania sú v tomto zmysle jednoduchá, elementárna záležitosť.

Gilbert Keith Chesterton podotýka, že tieto základné napomenutia hovoria o tom, čomu sa máme vyhnúť, a smerujú k tomu, aby sme mohli slobodne konať to, čo chceme konať: „Priam sa mi chce povedať, že človek, ktorý nemá vyčítavé svedomie, je v nebezpečenstve, že skončí bez svedomia, ktoré by mu čo si vyčítalo. Pane, nauč nás žiť s myšlienkou na zatratenie. Nie preto, aby sme sa ťa báli, ale aby sme pociťovali zodpovednosť.“

Tým, že sa vyhýbame v našich teóriách pojmu *hriech*, vytvárame nereálne prostredie, s ktorým si nedokážeme poradiť a ktoré nezvládame. No ak neporozumieme hriechu, určite nepochopíme ani odpustenie.

Hriech je nepríjemný a rušivý. Pred niekoľkými rokmi som prednášal na istej kresťanskej univerzite. Nebola katolícka, ale vyznačovala sa kresťanskou identitou a vernosťou učeniu a tradíciám svojho vierovyznania. Na hodine teológie som hovoril o svojom obľúbenom spisovateľovi a citoval som vetu z Chestertonovej *Ortodoxie* o dedičnom hriechu, ktorý je jedinou náukou, ktorú môžeme „hmatateľne“ dokázať. Treba sa len pozrieť okolo seba, dôkazy o ňom sú všade. Vysvetlil som, že hriech je odlúčením; že rozbíja vzťah medzi človekom a Bohom a že poslaním Krista je tento vzťah uzdraviť, obnoviť a priviesť nás späť do spoločenstva s Bohom.

Gilbert Keith Chesterton hovorí, že keď obráňujeme kresťanskú vieru, zvyčajne začíname rozprávaním o hriechu. Svet sa totiž môže pokúsiť poprieť reálnu existenciu Boha, reálnu existenciu Krista, no nemôže poprieť reálnu existenciu hriechu.

POPIERANIE EXISTENCIE

G. K. Chesterton však hovorí aj to, že súčasná teológia (autor vychádza z *amerických realít* – pozn. red.) robí presne toto: umne a prefikane popiera existenciu hriechu. Ako príklad uvádza človeka, ktorý sťahuje zaživa mačku z kože.

Normálny človek, ktorý by bol svedkom niečoho takého, by dospel k jednej z dvoch možností: Buď že neexistuje Boh, alebo že v danej chvíli neexistuje jednota medzi Bohom a človekom. Či inými slovami, že existuje hriech.

Súčasný teológ však túto dilemu obíde. Neunúva sa popieraním existencie Boha, ani popieraním existencie hriechu. On poprie existenciu mačky!

Tento Chestertonov príklad som vybral nielen preto, lebo je vlastne prišerň, no svojím spôsobom aj „zábavný“, ale najmä preto, lebo je prorocký. Napríklad, ak lekár môže rozparať živé dieťaťko ešte pred jeho narodením, tak to znamená dve veci – buď neexistuje Boh, alebo sa rozbil vzťah medzi Bohom a človekom. Moderný človek sa

» »

však týmto dvom záverom vyhne a jednoducho poprie existenciu dieťaťa.

Pri prednáške ma ohúrilo najmä to, ako málo to zapôsobilo na študentov. Zjavne boli ako očarovaní, ako paralyzovaní. Po prednáške mi bolo, viac-menej na ich ospravedlnenie, povedané, že „o hriechu už nikto nerozpráva“. Hriech už podľa všetkého nie je vôbec populárny.

POPULARITA AKTIVITY

Na väčšine univerzít (a nielen amerických) je hriech, prirodzene, tou najpopulárnejšou vecou v kampuse – no iba ako aktivita, nie ako predmet teologickej diskusie. Okrem toho hriech už ani hriechom nenazývajú, ani keď ho robia, ani keď o ňom diskutujú.

Ja sa však pýtam: Ak sa v kresťanskej škole, o vyučovaní náboženstva ani nehovorím, nerozprávajú o hriechu, o čom sa rozprávajú?

Ak totiž nehovoria o hriechu, nehovoria ani o spovedi, čo je na protestantskej škole pochopiteľné; ak však nehovoria o hriechu a o spovedi, nikdy nemôžu hovoriť o odpustení. Kristus tam v podstate nemá čo robiť.

Vyhýbaním sa pojmu hriech v našich teóriách vytvárame nereálne prostredie, s ktorým si nedokážeme poradiť a ktoré nezvládame. Pokiaľ neporozumieme hriechu, určite nepochopíme ani odpustenie. Nepríjemné.

PÁTER BROWN

Priliehavo o tom hovorí aj jeden z najlepších Chestertonových príbehov pátra Brown. Tento malý kňaz – detektív – vyšetroje jeden starý zločin a zisťuje, že ľudia pohoršuje, že sa v ňom začal rýpať. Ide síce o veľmi vážnu vec, no stala sa už dávno a ľudia naliehajú na pátra Brown, aby nechal podozrivého na pokoji. Je síce s najväčšou pravdepodobnosťou vinný, no nemohol by on ako kňaz prejavovať aspoň trochu súcitu a nechať ho na pokoji? Netrpí už podozrivý dosť?

Kňaz to však tak nenechá. Chce poznať pravdu. Napokon, ide o mysteriózny príbeh. Zločin sa mu nakoniec podarí vyriešiť tým, že odhalí ešte horší zločin. Ľudia sú zdesení a v okamihu sa obrátia proti zločincovi, ktorého dovtedy chránili. Sú znechutení a nechcú s ním mať nič do činenia. Páter Brown ich však aj tentoraz šokuje, keď im vysvetľuje, že si musí vypočuť páchatelovu spoveď. „Ako mu však môžete odpustiť? Po tom všetkom, čo urobil?“ Páter Brown odpovedá, že to je práve to, čo kňazi robia a poukazuje na to, že takzvaní súcitní sympatizanti si len že-

Charlie Mackesy: *Návrat márnотratnej dcéry*

lajú odpustiť hriechy, o ktorých si ani nemyslia že sú hriechmi.

VYZNAŤ PRAVDU

Tento príbeh pátra Brown je brilantné vykrúcanie sa, ktoré skvelým spôsobom popisuje moderný postoj k hriechu.

Po prvé: Neexistuje nijaký hriech a katolíkov, ktorí o ňom hovoria, treba odsúdiť.

Po druhé: Sú veci mimo prípustnej hranice a katolíci sú naivní, keď si myslia, že také veci sa dajú odpustiť.

Hriech sa dá popierať, pokiaľ sa stane nepopierateľným. Mnohí však vtedy už upadajú do zúfalstva a beznádeje. Uvedomiť si realitu zla v druhých ľuďoch však môže mať prekvapivé účinky na vnímanie tej istej reality v nás samotných. Môže v nás vyvolať túžbu po Božom milosrdenstve.

Čo sa udeje, ak neuznáme a nevyznáme svoj hriech? Sv. Róbert Bellarmín hovorí, že trestom za hriech je – hriech. Ak je totiž hriech odlúčením od Boha,

potom pokračovanie v hriechu znamená pokračovať v odlúčení od Boha. Keď však hrešíme ďalej, v podstate trýznieme samých seba. Zostávame otrokmi toho najkrutejšieho z pánov. Zachrániť sa a vymaniť sa z hriechu znamená zastaviť pád po špirále smrti.

Jedna z vecí, ktoré pritiahli Gilberta K. Chestertona ku Katolíckej cirkvi, bola sviatosť zmierenia. Keď sa tohto veľkého Angličana pýtali, prečo vstúpil do Cirkvi, odpovedal: „Aby som sa zbavil hriechov.“ Uvedomil si, že Cirkvi, ktorej neoddeliteľnou súčasťou je vyznanie hriechov, čiže svätá spoveď, musí vyznávať vieru, založenú na pravde. Hriech je oklamaním človeka, no vyznanie hriechov je povedaním pravdy. Hriech je väzením, svätá spoveď je cestou von. Kristus je Pravda, ktorá nás prišla vyslobodiť.

A ak ste zvedaví, o ktorom z príbehov pátra Brown som hovoril, neprezradím vám to. Prečítajte si ich všetky.

DALE AHLQUIST/CWR

Nedá sa byť kresťanom osamotene; kresťanstvo znamená spoločenstvo spolupútnikov

Cirkvi v malom

Snímkou: archiv

Americký katolícky teológ, filozof a spisovateľ PETER KWASNIEWSKI na stránke portálu *Life Site News* jednoduchým spôsobom zdôvodňuje nutnosť zastaviť vyčleňovanie sa z kresťanských komunít a potrebu ich budovania.

Pri štúdiu klasických diel katolíckej teológie človek až žasne nad častým zdôrazňovaním jednoty v láske ako charakteristického znaku Cirkvi. Toto však nie je len čisto teologický názor. Je to pravda, ktorú vždy a všade ohlasovali proroci a ktorej najvznešenejšiu podobu vyjadril Kristus v príhovore apoštolom pri Poslednej večeri, ktorý je zaznamenaný v kapitolách 14 – 17 *Evanjelia sv. Jána*.

VYČLENENIE Z DAVU

Hriech rozdeľuje, rozbíja, izoluje; milosť spája, buduje, uzdravuje. Cirkevný otec Origenes, v tomto bode ortodoxný, píše: „*Tam, kde je hriech, tam sú aj nezdravá rozmanitosť, schizmy, odpadlivosť, nesúhlas, rozdiely. No tam, kde je čnosť, tam je aj jednoduchosť a jednota, na báze ktorých sú všetci veriaci jedno telo a jedna duša. Ak by som to mal povedať jasnejšie, tak nezdravá multiplicita je zdrojom všetkého zla, zatiaľ čo spoločné zhromažďovanie a pri-*

navrátenie sa z davu do jednoty je zdrojom dobrých vecí.“

Táto „samota“, toto vyčlenenie, je odzrkadlením jednoduchosti Boha, ktorý je prvotným a jediným zdrojom všetkých dobier, zatiaľ čo multiplicita, ako Origenes vysvetľuje, nie je len veľké množstvo čohokoľvek, ale najmä zákernej a deštruktívny pluralizmus, na ktorý je diabol špecialista, a ktorý môžeme vnímať v nedostatku jednomyselnosti v oblasti katolíckych dogiem či v nedostatku ustálených nádherných univerzálnych bohoslužobných obrádov.

Origenes nabádal ľudí, aby sa vyčleňovali z davu a zoskupovali sa v naozajstných spoločenstvách, kde sa reálne vzťahujú čnosti a prinášajú ovocie, kde mnohí ľudia sú jedno srdce a jedna duša v spoločnej láske k Bohu a v spoločnej oddanosti jeho nemennej pravde.

Americký spisovateľ Rod Dreher vo svojom známom diele *Benediktova cesta* (*The Benedict Option*, 2017) dokon-

ca tvrdí, že jediné riešenie pre kresťanov, aby si dokázali zachovať svoju vieru v súčasnej západnej civilizácii, je žiť podľa regule benediktínov a do istej miery vyčleniť sa z hlavného prúdu spoločnosti.

OSOBNÁ SVÄTOSŤ

V súčasnosti sa, žiaľbohu, uznáva len anarchický dav, ktorý nikto nevedie a neusmerňuje, ktorý je samá vášeň, zúrivosť hnev a besnenie, a naopak, správne orientovaná farnosť, jednotná a milujúca rodina, kláštor, ktorému sa darí v povolaniach, sa považuje za anachronizmus.

Ako máme teda reagovať na problém trieštenia a cynizmu?

Prvým a najdôležitejším krokom pri vnášaní života do tohto sveta je neutiachajúca požiadavka osobnej svätosti. Plytký a povrchný aktivizmus vždy bol a vždy bude veľkým pokušením pre hriešnych ľudí, zarytých „dobrodincov“, ktorými sme. Prvé, čo v prípade akéhokoľvek problému príde ľuďom na um, je rozhovor s odborníkom, zvolanie konferencie, či vytvorenie nového vládneho úradu. Nikto nenavrhuje ľuďom ísť do miestnych kostolov, modliť sa a konať pokánie. Názor, že najrýchlejšou cestou k zdravému zmýšľaniu je posväcovanie sa, je zjavný len málokomu. Mám zušľachťovať iba jedinu, a to vlastnú vinicu, ktorá mi bola pridelená, a tým, že to budem robiť, bude to mať vo svete trvalý význam. Trvalý preto, lebo sa to prejaví na duchovnej úrovni.

Sv. Katarína Sienská píše: „*Každá duša obrábaním svojej vinice zušľachťuje aj vinicu svojho suseda. Sú navzájom tak prepojení, že jeden nedokáže robiť dobre alebo zle bez toho, aby to zároveň neovplyvňovalo aj na susedovu záhradu. Spoločne tak formujete jedinu, spoločnú, všeobecnú vinicu. Keď moja vinica začne prinášať ovocie, prináša ho v hojnosti tak, že sa oň môžem podeliť so svojimi hladujúcimi susedmi. Keď vo svojom vnútri nemám nič, nemám ani čo darovať; významní učenci pripomínajú: nemo dat quod non habet – nikto nemôže darovať to, čo nemá.*“

ŽIVOT S DRUHÝMI

Slová sv. Kataríny môžu v človeku vyvolať mierne pokušenie „ísť do toho sám“, postaviť si malú pustovňu a naplniť si v nej vlastné túžby namiesto podrobeniu sa ideálnej škole milosrdnej lásky, životu v spoločenstve s druhými. Iba tu sa totiž človek zdokonaľu-

» »

je, ako kamene alebo kúsky skla, ktoré sa krútia, zmietajú a obrusujú vo vlkách, až kým sa celkom nevyhladia.

Pustovnícky život je však pre dokonalých, nie pre tých, ktorí k dokonalosti len smerujú; a predsa aj pustovníci sú členmi najväčšieho spoločenstva všetkých, mystického Kristovho tela. Život s druhými ľuďmi v duchu otvorenosti životu – tých, ktorých už poznáš, ako aj tých, čo ti jedného dňa budú možno zverení – je najbezpečnejšou a najistejšou cestou k dokonalosti, ak na nej niekto vytrvá; rovnako ako odmietanie obiet, ktoré si vyžaduje náš každodenný život, vedie k egoizmu a prázdnote.

Táto dynamika sa veľmi živo prejavuje v manželstve. Len blázon by mohol sľúbiť mladým zaľúbencom, že ich spoločný manželský život bude rajom na zemi. V skutočnosti je to nesmierne náročná cesta vzájomného obetovania sa; iba radosť totiž k víťazstvu nestačí. Vyžaduje si lásku, akú opisuje sv. Pavol v *Prvom liste Korint'anom* – skutočnú, silnú, trpezlivú, ba priam tvrdošijnú lásku, ktorá hovorí: „*Nerobím rád toto ani tamto, ani sa nijako zvlášť nevyžívam v utrpení, ale urobím to a pretrpím to, z lásky k Bohu a k manželke (manželovi), ktorej som sľúbil vernosť.*“

Práve v takýchto okamihoch realita života a túžba človeka stať sa svätým testujú sviatosť manželstva alebo rehoľný sľub. A je to práve v takýchto chvíľach a skrze tieto chvíle, keď nás Boh naozaj posväcuje.

SPOLOČENSTVÁ

Čo sa týka cieľov a úsilia laikov v modernom svete Joseph Ratzinger ponúka tieto vnímavé poznámky: „*Nikto nemôže byť kresťanom osamotene; byť kresťanom totiž znamená spoločenstvo spolupútnikov. Dokonca aj pustovník patrí do tohto spoločne putujúceho spoločenstva, ktoré ho podporuje a povzbudzuje. Preto musí byť záujmom Cirkvi vytvárať putujúce spoločenstvá. Sociálna kultúra súčasnej Európy a Ameriky už viac takéto spoločenstvá neponúka. Toto nás privádza naspäť k otázke, ako bude vôbec Cirkev fungovať v tejto čoraz viac odkresťančovanej spoločnosti. Bude musieť sformovať nový druh putujúcich spoločenstiev, ktoré sa budú musieť navzájom intenzívnejšie stvárňovať tým, že budú jedno druhé podporovať a spoločne žiť vo viere. Blízka asociácia s kláštorými rehoľnými komunitami bude určite jedným zo spôsobov prežívania kresťanskej reality.*“

Toto sú naše „pokyny k pochodu“, ktorý práve prebieha v tomto svete, ktorý Boh miluje, ktorý on vykúpil a kto-

Snímka: Pixabay

rý chce zachrániť. Inými slovami, pokiaľ spoločnosti vo svojej totalite už chýba kresťanské ovzdušie, ako to bolo v prvých štyroch či piatich storočiach, Cirkvi si musí sama sformovať malé

spoločenstvá, v ktorých môžu veriaci prežívať vzájomnú podporu a spoločné putovanie, a tak vlastne vytvoriť životodarné prostredie Cirkvi v malom.

PETER KWASNIEWSKI

PriestorNet

NÁBOŽENSTVO
KULTÚRA
SPOLOČNOSŤ

priestornet.com

V Katolíckej cirkvi pokrstený Indián Squanto stojí za Dňom vd'akyvzdania

Hrdina Vd'akyvzdania

Jean Louis Gerome Ferris: Prvé Vd'akyvzdanie

Jeden z najväčších a najobľúbenejších sviatkov v USA je Deň vd'akyvzdania, ktorý tradične pripadá na štvrtý novembrový štvrtok. Je to jediný spoločný sviatok všetkých Američanov bez ohľadu na vierovyznanie.

Tradícia tohto pre mnohých najvýznamnejšieho a najväčšieho amerického sviatku sa začala odvíjať 6. septembra 1620. Vtedy na legendárnej galeóne Mayflower vyplávala z anglického Plymouthu skupina 102 anglických puritánov známych aj ako Otcovia pútnici. Mayflower pôvodne mierila do ústia rieky Hudson na severnom okraji anglickej kolónie Virginia založenej roku 1607 spolu aj s osadou Jamestown, ale odchyľila sa od kurzu a zakotvila v Cape Cod Bay neďaleko budúceho mesta Plymouth v budúcom štáte Massachusetts. Podľa tradície mali osadníkov pri ich vyloďovaní sprevádzať slová stého žalmu: „*Jasaj na chválu Pánovi, celá zem, s radosťou slúžte Pánovi...*“, ktoré slávnostne recitoval Christopher Jones, kapitán lode Mayflower.

ZÁCHRANCOVIA

Kolonisti nevedeli nič o živote v novej krajine. Síce si veľmi rýchlo vybudovali prvé drevené domce, ale o pohodlí a bezpečí sa určite hovoriť nedalo. Keďže sa blížila zima a narýchlo postavené

zruby nevedeli poskytnúť dostatočnú ochranu pred chladom, tak dlhé týždne trávil natlačení v podpalubí Mayfloweru. Ťažká a dlhá zima, neľudské podmienky, no najmä nedostatočne vybavení proti zime v priebehu niekoľkých mesiacov skolili životy polovice z osadníkov vrátane žien a detí.

Vďaka Indiánom na čele s nižším náčelníkom Samosetom z kmeňa Abnaki z konfederácie Wampanoag sa táto výprava neskončila absolútnou tragédiou. Z neďalekej dediny doniesli domorodci vymrznutým Európanom jedlo a kožušiny. Stalo sa tak 16. marca 1621 a Samoset bol vôbec prvým domorodcom, ktorý pozdravil osadníkov Mayfloweru. Tento historický okamih opísal jeden z Otcov pútnikov Edward Winslow: „*V piatok 16. sa tu ukázal divoch, ktorý spôsobil poplach. Veľmi odvážne prišiel úplne sám medzi nás. Pozdravil a privítal nás po anglicky. Chabo sa naučil angličtinu od anglických rybárov v Monchiggone, pretože podľa mena poznal väčšinu kapitánov a veliteľov. Bol to človek slobodný v prejave, dokázal vyjadriť svoj názor.*“

Indiáni pomohli kolonistom aj napriek tomu, že ešte mali v pamäti honby Angličanov na Indiánov, dokonca aj z ich kmeňa či príbuzných kmeňov, ktorých potom odvážali na španielske trhy s otrokmi. Takto sa z nejedného Indiána z Nového Anglicka stal v Európe otrok. Navyše, nebolo tajomstvom, že pre vtedajších puritánov boli Indiáni iba primitívni divosi ovládaní satanom.

UČITEĽ

Ešte väčšie prekvapenie zažili zúbožení Európania v Zálive Cape Code vo štvrtok 22. marca 1621, keď sa v ich osade znova objavil Samoset, teraz s Indiánom menom Tisquantum, ktorý je skôr známy pod menom Squanto. Squanto hovoril slušnou angličtinou. Nielenže priniesol osadníkom ďalšie jedlo a kožušiny, ale čoskoro im aj ukázal, ktoré rastliny mali liečivé účinky, ako si vyrobiť chutný sirup, no najmä im daroval semená kukurice a poradil, ako ich zasieť – urobiť kôpky hliny a do každej kôpky okrem niekoľkých semien pridať aj zdochnutú rybu, ktorá slúži ako hnojivo. Ukázal osadníkom, ako sadiť semená bôbov, ako variť brusnice, kukuricu a tekvice. Okrem toho ich naučil pestovať aj ďalšie plodiny a pomohol im osvojiť si lov a rybolov.

Squantove metódy sa stali pravidelnou praxou osadníkov. Ich život sa ako švihnutím čarovného prútiku zmenil. Na jeseň roku 1621 zožali bohatú úrodu. Pozvali svojich domorodých dobrodincov z kmeňa Wampanoag na hostinu, na ktorej sa podávali divé morky, kačice, husi, ryby, zelenina či sušené ovocie. Wampanoagovia priniesli divinu. Dožinkové oslavy spojené s modlitbami údajne trvali tri dni.

Hlavným hrdinom tohto prvého vd'akyvzdania bol Squanto.

Kto bol tento Indián?

TISQUANTUM

Squanto sa pôvodným domorodým menom volal Tisquantum. O jeho živote pred jeho prvým kontaktom s Európanmi nie je takmer nič známe a tých niekoľko málo informácií sú plné protichodností. Predpokladá sa, že sa narodil niekedy okolo roku 1580. Isté je, že pochádzal z kmeňa Patuxetov z konfederácie Wampanoag. Patuxetovia pôvodne sídlili v oblasti súčasných štátov

» »

Massachusetts a Rhode Island, ku koncu ich dejín už len v oblasti Plymouthu, až napokon ich vyhubila epidémia.

Anglické plány na kolonizáciu Nového Anglicka začali nadobúdať konkrétnu formu na začiatku poslednej dekády 16. storočia. Bežnou metódou anglického koloniálneho podniku sa stali únosy Indiánov do Anglicka. Cieľom týchto únosov nebolo zotročiť Indiánov, ale zapôsobiť na nich anglickou kultúrou, ekonomickou a vojenskou nadradenosťou. „Ohúrení“ Indiáni mali potom po návrate do vlasti nielen „civilizovať“ svojich súkmeňovcov, ale najmä podporovať podnikateľské projekty kolonialistov. Táto prax bola taká bežná, že si z nej robil vtipy aj Shakespeare vo svojej poslednej hre *Búrka*.

Takto sa mal v rámci anglických koloniálnych plánov dostať do Anglicka vo výprave Georga Weymoutha v roku 1605 aj Squanto, pričom sa mal ešte pred rokom 1614 vrátiť domov. Relevantné dôkazy však chýbajú a moderní historici sú v tomto prípade viac ako opatrní.

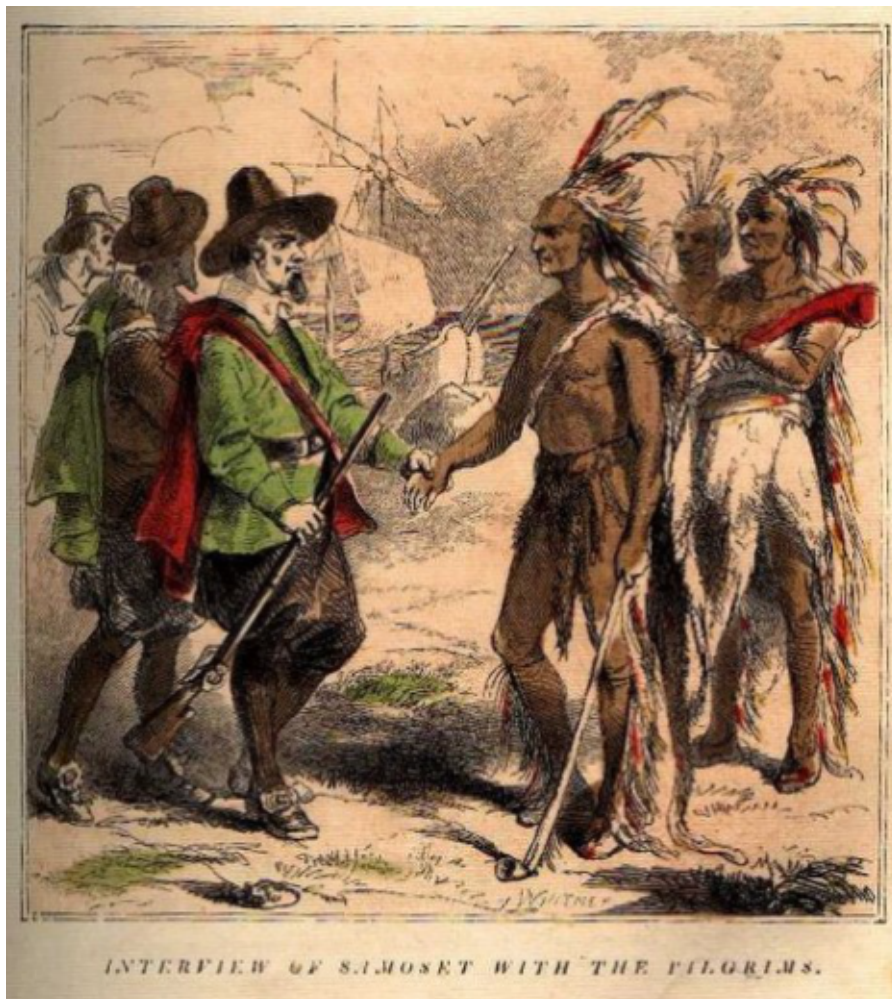
FRANTIŠKÁNI

Isté však je, že v roku 1614 sa pozdlž massachusettského pobrežia plavila anglická expedícia vedená kapitánom Johnom Smithom. Tým Smithom, ktorý si zobral za manželku Indiánku Pocahontas a ktorých príbeh hollywoodske filmové dielne Walta Disneyho prehnane romantizovali. Časť Smithovej výpravy sa totiž okrem rybolovu a obchodu s kožušinami pokúšala zvýšiť hodnotu svojho nákladu do Európy, a tak sa venovala aj lapaniu Indiánov a ich predajom do otroctva. Thomas Hunt, jeden zo Smithových podriadených, pod zámenkou obchodu s Patuxetmi prilákal na svoju loď dvadsať Patuxetov vrátane Squanta, zajali ich a loď vyplávala do španielskej Malagy, kde bol veľký trh s rybami. Kvôli korektnosti treba však dodať, že Smith nesúhlasil s Huntovým zotročovaním domorodcov.

V španielsku sa na Squanta usmialo šťastie. Ocom františkánom sa totiž podarilo oslobodiť mnohých Indiánov, medzi nimi aj Squanta. Prirodzene, že rehoľníci začali s kristianizáciou Indiánov, a tak sa aj Squanto dozvedel o Ježišovi a jeho učení a po náležitej príprave prijal z rúk španielskych františkánov krst a stal sa katolíkom.

ANGLICKO

Nie sú nijaké záznamy či iné priame dôkazy o tom, aký dlhý čas žil Squanto v Španielsku, čo tam urobil alebo ako sa neskôr dostal do Anglicka. Kapitán

John Smith však potvrdzuje Squantov pobyt v Anglicku, hoci nenaznačil, čo tam robil. Squantov pobyt v Anglicku nám však ozrejmjuje vystaňovalec William Bradford, jeden z Otcov pútnikov z lode Mayflower, ktorý sa v Novom svete stal prvým guvernérom kolónie Plymouth. V Plymouthu sa stretol so Squantom a veľmi si ho obľúbil.

Podľa Bradforda Squanto po priplávaní zo Španielska žil u „majstra Johana Slanieho“ v Cornhille v Londýne. J. Slany bol obchodník a staviteľ lodí, ktorý dúfal, že zarobí veľké peniaze na koloniálnych projektoch v Amerike. V jeho lodeniciach pracoval aj Squanto, no J. Slany mal s ním väčšie plány. Väčšmi z utilitárnych pohnútok než z nejakého humanizmu učil Squanta po anglicky. Indiánova znalosť angličtiny a prírodných podmienok v Novom Anglicku sa pre Bradfordove podnikateľské plány stali cennou devízou, čo sa aj potvrdilo po návrate Squanta do rodnej krajiny v roku 1618 či 1619.

EPIDÉMIA

Počas obdobia, ktoré Squanto strávil v Španielsku a v Anglicku, sa v jeho rodnom kraji v Novom Anglicku vyskytla smrtiaca epidémia. Nie sú pres-

né správy, o akú chorobu išlo, no odborníci sú presvedčení, že kolonisti zamorili krajinu infekčnými chorobami, voči ktorým nebolo domorodé obyvateľstvo rezistentné. Názory odborníkov potvrdzuje skutočnosť, že európski kolonisti žijúci v blízkosti Indiánov, teda v rovnakých podmienkach, vôbec „nepociťovali silné bolesti hlavy, nezozltli a ani nemali krvácanie z nosa“, čo boli príznaky choroby či chorôb, ktoré si vyžiadali životy obrovského množstva Indiánov. Kapitán John Smith napísal, že počas troch po sebe nasledujúcich rokov (asi obdobie medzi rokmi 1616 – 1619 – pozn. red.) „niet na pobreží sto kilometrov, na ktorých by zriedka zostalo žiť päť zo sto domorodcov“.

Squanto sa pravdepodobne o vyčíňajúcej epidémii dozvedel počas plavby do Ameriky. Je však isté, že mimoriadne smrteľná epidémia vyhubila všetkých obyvateľov Squantovej rodnej dediny. Predpokladá sa, že sa Squanto najskôr vybral hľadať preživších členov svojho kmeňa, no neskôr sa podľa kolonistu a dobrodruha Thomasa Dermera „rozhodol zostať s niektorými našimi priateľmi“, t. j. kolonistami. Vtedy sa s veľkou pravdepodobnosťou stretol aj s náčelníkom Samosetom a pridol sa

ku kmeňu Wampanoag. Obaja Indiáni potom na jar 1621 zachránili zdecimovanú výpravu osadníkov z lode Mayflower.

NÁVRAT

Keď začiatkom apríla 1621 vyplávala loď Mayflower na spiatočnú cestu do Anglicka, Squanto zostal s osadníkmi, pre ktorých jeho prítomnosť bola požehnaním. Bolo totiž veľkým komfortom mať niekoho pri sebe so skúsenosťami a znalosťami z neznámej krajiny a jej ľudí, navyše, komu mohli dôverovať. William Bradford dokonca považoval Squanta za „zvláštny nástroj poslaný Bohom“. Squanto naučil osadníkov prežiť v novom prostredí. „Učil nás, ako pripraviť pôdu na siatie, ako sadiť a spracovávať kukuricu, kde si uloviť ryby, najmä úhory, a obstarávať iné komodity. Bol naším vodcom, ktorý nás priviedol na neznáme miesta pre náš zisk. Nikdy nás nezanechal, kým nezomrel,“ napísal W. Bradford.

Otcovia pútnici využívali Squanta aj pri rokovaniach s indiánskymi kmeňmi. Jeho znalosť angličtiny a domorodých jazykov, no najmä myslenia Indiánov významne pomohla Európanom pri rôznych diplomatických vyjednávaniach s domorodcami. Osadníci, nútení svojimi vlastnými záujmami, sa museli bezvýhradne spoliehať na Squanta, pretože bol jediným človekom, pomocou ktorého mohli komunikovať s domorodcami. Squanto svoje postavenie nikdy nezneužil a aktívne sa zapojil do každého kontaktu s okolitými Indiánmi počas dvadsiatich mesiacov, ktoré prežil s osadníkmi.

Squantov odchod z tohto sveta opísal W. Bradford: „Squantov stav sa zhoršil. Ochorel na indiánsku horúčku, veľmi krvácal z nosa, čo Indiáni berú ako príznak smrti, a v priebehu niekoľkých dní zomrel.“ Stalo sa tak v neskorý november 1622. Pred smrťou „prosil guvernera, aby sa zaňho modlil, aby sa dostal k Bohu Angličanov v nebi“. Svojim anglickým priateľom „odkázal niekoľko svojich vecí ako pripomienky“. „Jeho smrť bola veľká strata,“ ukončil svoje spomienky na posledného Patuxeta, katolíckeho Indiána Squanta, puritánsky kolonista a prvý guvernér kolónie Plymouth.

RESUMÉ

Hodnotenia historikov Squanta závisí od rozsahu, v akom boli ochotní zvážiť prípadné predsudky či motivácie dobových pisateľov. Pretože takmer všetky historické záznamy o Squantovi napísali anglickí separatisti najmä z radov

puritánov, treba mať na mysli, že jedným z cieľov ich písania bolo prilákať nových osadníkov, ako aj upokojiť, či priam sa zaliečať svojim, najmä finančným sponzorom. Tiež sa nesmie vylúčiť aj ich úsilie o očistenie či ospravedlnenie nie práve najhumánnejších prístupov k domorodým Indiánom.

Aj keď W. Bradford považoval Squanta za svojho priateľa, neváhal o ňom napísať, že hľadal „svoje vlastné ciele a hral svoju vlastnú hru, aby sa obohatil“. Väčšina historikov to považuje za tendenčné, pretože sám Bradford tvrdí, že Squanto „odkázal niekoľko svojich málo vecí ako pripomienky“.

Historici aj spochybňujú reálnu túžbu umierajúceho Squanta, aby sa guvernér za neho modlil, „aby sa dostal k Bohu Angličanov v nebi“. Bradford totiž nikde nepíše, že by sa tento pokrstený katolík rozhodol konvertovať na radikálny protestantský smer puritanizmus, čo by

puritáni určite propagandisticky veľmi radi využili.

Americkí historici osídľovania Ameriky Európanmi cez prizmu etnohistorických výskumov hodnotia Squanta ako „pozoruhodný obraz vrodenej detskej indiánskej povahy a duše“. Historik Leonard Adolf je ku Squantovi síce až prehnane kritický, no uznáva, že bez neho by „rozvoj Plymouthu bol oveľa zložitejší, ak nie nemožný“.

Historik John Davis (1761 – 1847) po sto rokoch od Squantovej smrti síce opísal ako „dieťa prírody“, ale vysoko vyzdvihol jeho charakter: „Jeho správanie bolo všeobecne bezúhonné a jeho užitočné služby pre rodiaču sa osadu Plymouth nás bezpochyby vedú k veľkej vďačnosti. Jeho strata sa spravodlivo považovala za verejné nešťastie, pretože poskytol Anglicku veľa služieb.“

Spracovala BOKA PIKA
(Ilustrácie: wikipédia)

**Vydavateľstvo Adalen
ponúka**

**Stručný slovensko-anglický
teologický slovník**

**od dvojice autorov
Doc. Edity Hornáčkovej
Klapicovej, PhD.
a ThDr. PhDr. Petra Klecha, PhD.**

Publikácia je dvojjazyčným výkladovo-prekladovým ekumenickým slovníkom, ktorý zahŕňa najpoužívanejšiu slovnú zásobu súčasnej kresťanskej teologickej terminológie v rozsahu približne 1 300 slov. Cieľom je poskytnúť základnú odbornú terminológiu z najdôležitejších vedných odborov kresťanskej teológie tak, že každý termín vo východiskovom jazyku obsahuje stručnú definíciu a ekvivalent v cieľovom jazyku.

„Aj keď na území Slovenska možno hovoriť už celé storočia o tvorbe odborných slovníkov, ohľadom terminológie teológie sa tejto oblasti nevenovala primeraná pozornosť, hoci teológia si postupne, najmä v ostatných rokoch, vybudovala bohatú slovnú zásobu,“ píše o slovníku hlavný recenzent nitriansky biskup Prof. ThDr. Viliam Judák, PhD. Publikácia podľa jeho slov vyplňa medzeru na knižnom trhu a môže byť užitočnou pomôckou pri práci prekladateľov a tlmočníkov. Je určená aj pre odborníkov v teologickej a filozofickej oblasti, ktorí pracujú s cudzojazyčnými textami, pre študentov, ale i pre širokú verejnosť.

*Stručný slovensko-anglický teologický slovník za cenu 5,90 eur si je možné objednať
e-mailom na adrese adalen.knihy@gmail.com
alebo telefonicky na čísle 0915 561 420.*

Čoraz frekventovanejší tzv. newspeak mení význam slov a relativizuje hodnoty

Mätež slov

Väčšina súdne mysliacich ľudí čoraz častejšie uznáva, že začíname žiť časy, ktoré britský novinár a spisovateľ George Orwell opísal v antiutopickom románe 1984.

Hlavnou témou románu Georga Orwella (1903 – 1950) 1984 (vyšiel v r. 1949) je manipulácia a jej techniky. Jedným z nástrojov na manipuláciu a podriadenie bolo aj vytvorenie *newspeaku*. Cieľom *nového jazyka* je, aby ideologicky neprijateľné myšlienky nebolo možné ani slovné vyjadriť, prípadne aby pôsobili absurdne už na prvý dojem. V realite získal tento jazyk označenie *politická korektnosť*. Jej presadenie do bežného života sa považuje za jeden z najväčších „úspechov“ neomarxistickej tzv. Frankfurtskej školy (o Frankfurtskej škole viď VOX 16/2018).

RELATIVIZÁCIA HODNÔT

Za otca výrazu *politicky korektný* sa pokladá Lev Davidovič Trockij. Vo svojich úvahách o čínskej revolúcii z roku 1928 hovorí o „*korektnej politickej línii*“ a „*korektnej politickej orientácii*“, ktorá prispôsobuje svoju taktiku okolnostiam.

Termín *politicky korektný* sa podľa jazykovedcov niekoľko ráz objavil, aj keď v posmešnom význame, v publikáciách amerických komunistov v 30. rokoch 20. storočia, aby na desiatky rokov úplne zapadol do zabudnutia a opäť sa vynoril v 60. rokoch v slovníku radikálnych ľavičiarov.

Banálnu podstatu politickej korektnosti vyjadril jeden z ideových otcov tzv. novej ľavice Herbert Marcuse. Vo svojom koncepte „*represívnej tolerancie*“ tvrdí, že kresťanským a konzervatívnym názorom je nutné uprieť slobodu

slova, pretože zachovávajú utlačovateľskú podobu spoločnosti. V Marcusovom chápaní spolu súperia autoritárske regresívne sily pravice s tolerantnými progresívnymi silami ľavice. Prvé sa musia formálne aj neformálne potlačiť, druhé propagovať. Pravicové názory si toleranciu nezaslúžia.

Politická korektnosť teda svojou podstatou smeruje k relativizácii Západu s jeho kresťanskou civilizáciou, pretože Západ na čele s kresťanstvom sú najväčší utlačovatelia, k delegitimizácii konzervatívnych názorov, keďže obhajujú západnú (rozumej kresťanskú) civilizáciu, a ustanovenie ľavicovo-progresívnych hodnôt, pretože len tie zabezpečia sociálne spravodlivú spoločnosť.

Politická korektnosť požaduje stotožnenie sa s piliermi ľavicovo liberálnej ideológie, ako sú multikulturalizmus a masová imigrácia, rodová ideológia, feminizmus, relativizujúca tolerancia, antidiskriminácia a sociálna spravodlivosť, ako jedinými správnymi, univerzálnymi platnými, prirodzenými a nespochybniteľnými hodnotami. Preto sa vo veľkom presadzuje, že politicky korektné hodnoty sa nemajú vnímať ako názor, ale ako štandard – obyčajná slušnosť. Cieľom je vyvrátiť pojem väčšiny a jej identít a hodnôt ako normatívu.

DIKTATÚRA ČNOSTI

Fenomén politickej korektnosti môžeme vo väčšej miere pozorovať asi od 90. rokov minulého storočia v Spojených štátoch. Schovávajú sa za úsilie odčiniť krivdy z minulosti a neuraziť

nikoho z menších a žien začali nekompromisné feministky čoraz hlasnejšie a intenzívnejšie volať aj po radikálnej premene slovnéj zásoby. Cieľom horlivých amerických feministiek bolo, aby z jazyka zmizli všetky „sexistické“ výrazy, ktoré mali vyjadrovať údadnú pretrvávajúcu mužskú nadvládu. Dokonca zašli až tak ďaleko, že napríklad slovo *menstruate* (*menštruácia*) chceli vymeniť za *femstruate*, pretože v pôvodnom výraze bolo aj slovo *man*, muž...

Už roku 1993 nemecký novinár Dieter E. Zimmer v nemeckom denníku *Die Zeit* napísal, ako na amerických univerzitách nevládne kvôli politickej korektnosti otvorenosť, ale „*diktatúra čnosti*“ a s ňou spojené úsilie hľadať za každým rohom rasizmus či sexizmus. Podobný trend podľa Zimmera už vtedy existoval aj v Nemecku, hoci sa tu politická korektnosť prejavovala „*oveľa tichšie, nepriamo a bez následkov*“.

Nepretieklo však veľa vody v európskych riekach, a už v roku 2000 sa napríklad slovo *history* (*história, dejiny*) začalo aj v starej dobrej Európe javiť ako sexistické. Na Stockport College v britskom Manchestri sa toto slovo ocitlo na zozname neprípustných výrazov. Dôvod spočíval v nekorektnej etymológii. Niektorí by si význam slova vraj mohli totiž vyložiť ako *his story*, teda *jeho historka, jeho príbeh*.

OHROZENIE KARIÉRY

Ženy neboli v očiach bojovníkov (a bojovníčok) za politickú korektnosť jedinou skupinou dotknutou „utlačovateľ-

» »

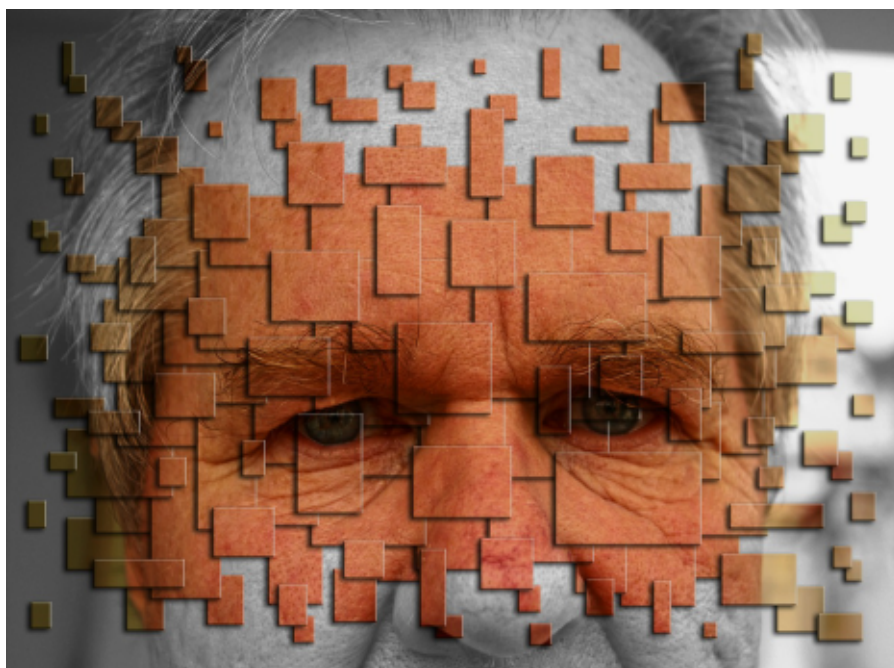
ským“ jazykom. Vyskytli sa aj takí, čo chceli, aby sa blázni nazývali *citovo odlišní* (*emotionally different*), nečestní (*dishonest*) mravne iní (*morally different*) a negramotný človek už nemal byť *analfabet* (*illiterate*), ale *osoba inak školená* (*alternatively schooled*).

Spomenuté príklady, hoci sa, chvala-bohu, neujali, sa môžu zdať „padnuté na hlavu“ (aj sú), no predsa len vyvolávajú úsmev. Ten však zmizol z tváre Davidovi Howardovi, asistentovi starostu Washingtonu. Starostova pravá ruka v januári 1999 v prejave o rozpočte použila slovo *niggardly* (*lakomý, skúpy*). Howardov černošský kolega Marshall Brown však toto slovo považoval za rasovú krivdu a podal sťažnosť. Podľa Browna sa *niggardly* podobá výrazu slovu *nigger* (*neger*), hoci s ním nemá nijakú etymologickú súvislosť. Howard podľahol nátlaku a sám ponúkol svoju rezignáciu, ktorú starosta prijal. Neznalosť etymológie a následné zlé pochopenie slova neznalým či precitlivým okolím pripravilo úplne nevinného človeka o miesto (*kontroverzii okolo tohto slova niggardly pribúdalo, až im bol dokonca venovaný samostatný článok na Wikipédii – pozn. red.*)

Súčasný ponímanie politickej korektnosti sa pokúšal vystihnúť americký prezident George Bush st. v príhovore na Michiganskej univerzite: „*Hoci sa vychádza z chvályhodnej túžby odstrániť pozostatky rasizmu, sexismu a nenávisť, dochádza k nahrádzaniu starých predsudkov novými. Niektoré témy, výrazy, a dokonca gestá sa pritom označujú za neprípustné.*“ Inými, jasnejšími slovami – politická korektnosť začína ako reakcia na prevládajúcu ideológiu, ale postupne sa v západnom svete sama stala prevládajúcou ideológiou. Nový jazyk má takú moc, že sa už málokto zaujíma nad významom toho, čo hovorí. Málokto si uvedomuje, že mnohé slová stratili svoj zmysel a logiku. Situácia sa od konca minulého storočia praveľmi nezmenila, práve naopak. Politicky nekorektné výroky sa čoraz častejšie stávajú nástrojom verejného lynčovania.

OZAJSTNÝ PROBLÉM

Český historik a politológ Vojtěch Belling tvrdí, že „*politická korektnosť je založená na presvedčení, že idey určitého konkrétneho politicko-hodnotového prúdu, v podstate výlučne ľavicovo-liberálneho, majú nárok na univerzálnu platnosť. Predstavitelia týchto myšlienok obratným manipulačným umením s maximálnym využitím možnosti štátu a jeho nástrojov v kultúrnej sfére*

dosahujú podriadenie noriem ľudského jazyka, ľudského správania, politického konania, a nakoniec aj ľudského myslenia týmto ideám.

Kto očakáva, že Bellingom spomínaný „*ľavicovo-liberálny prúd*“ predstavuje nejakú väčšinovú masu, bude sklamaný. Štúdia uverejnená vo vplyvnom americkom liberálnom časopise *The Atlantic* mapuje na vzorke 8-tisíc respondentov, čo zodpovedá americkej celonárodnej úrovni, názory na politickú korektnosť v jej pravlasti – v USA. Už názov článku veľa napovedá: *Američania pociťujú silný odpor k politicky korektnej kultúre* (*Americans Strongly Dislike PC Culture*). Zo štúdie vyplýva, že až 80 % ľudí považuje politickú korektnosť za ozajstný problém. Zhoda panuje naprieč generáciami, pričom výnimkou nie sú ani tí najmladší – 74 % ľudí vo veku 24 – 29 rokov odmieta politickú korektnosť, dokonca počet mladých ľudí vo veku 18 – 24 rokov je ešte o päť percent vyšší.

Majoritnú beloškú väčšinu prekvapil názor na politickú korektnosť z pohľadu etnického pôvodu. To, že 79 % belochov odmieta politickú korektnosť, sa možno dalo očakávať, ale že ju považuje za problém až 75 % černocho, 82 % ľudí ázijského pôvodu, 87 % ľudí z Latinskej Ameriky a 88 % Indiánov, je mnohovranné. Metódu, ktorá má ochraňovať a povznášať menšinové etniká, odmietajú ešte väčšmi než belosi práve etnické menšiny!

ZÁLEŽITOSŤ ELÍT

Spomínaná štúdia ukázala, že jediní, čo väčšinovo nepovažujú politickú korektnosť za väčší problém, sú progresívni

aktivisti, čo je len eufemizmus pre agresívnu radikálnu ľavicu, nosiča myšlienok a posolstva Frankfurtskej školy. Určite netreba medzi nimi hľadať nejakých „*utlačaných*“ či „*znevýhodňovaných*“. Práve naopak – väčšinou ide o veľmi dobre situovaných ľudí s nadpriemernými príjmami. Ba čo viac, ide najmä o belochov. Podľa *The Atlantic* ide len o 8 % opýtaných Američanov.

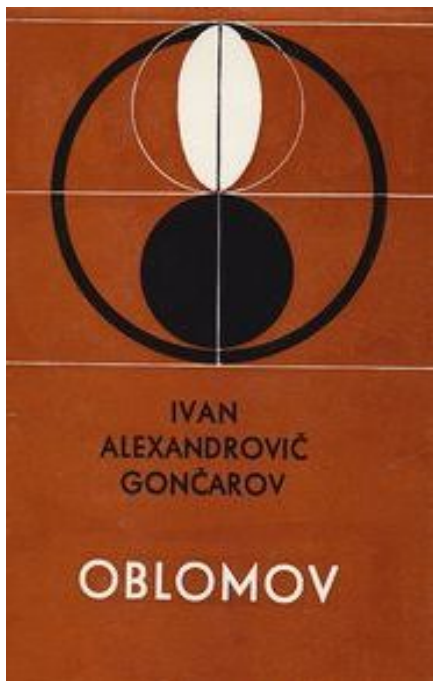
Z povedaného a relevantným prieskumom potvrdené vyplýva, že politická korektnosť je skôr elitárska záležitosť, ktorá nemá prakticky nič spoločné so skutočnou pomocou núdznym a utlačaným. Nijakému človeku, ktorý bol v spoločnosti znevýhodnený, nepomohla zlepšiť život ani o piad. Práve naopak – ako uviedol 40-ročný americký Indián z Oklahomy: „*Aj ako príslušník minority som napätý, pretože nikdy neviem, čo a ako môžem povedať. Takže politická korektnosť v tomto zmysle je strašidelná.*“

Politická korektnosť len niektorým slúži na hľadanie nenávisťi doslova na každom rohu a kroku a na navodenie pocitu vlastnej morálnej nadradenosti. Inak rozsiera strach z každodennej schopnosti vyjadrovať sa a z následných vážnych sociálnych sankcií. Presne v zmysle objasnenia *newspeaku* Orwellom: „*Newspeak nebol vytvorený iba na vyjadrovanie svetonázorových myšlienkových postupov, ale preto, aby znemožnil všetky iné spôsoby myslenia. Zámer bol ten, že až si newspeak všetci osvoja, stane sa kacírské myslenie doslova nemysliteľné, aspoň v tej miere, v ktorej myslenie závisí od slov.*“

Spracoval PAVOL PRIKRYL
Snímky: Pixabay

Oblomov – viac než literárna postava

Nikto nie je zbytočný

Ivan Alexandrovič Gončarov (1812 – 1891) vo svojej tvorbe uplatnil účinný literárny realizmus a vytvoril umelecky pôsobivý obraz života ruskej spoločnosti svojich čias. Najprv zaujal románom *Všedný príbeh*, ktorým ako prvý priniesol do ruskej literatúry spoločensko-psychologické rozprávanie románového typu. Významným je tiež jeho román *Úsust* a, samozrejme, už spomenutý *Oblomov*.

ŽIVOT V ULITE

Hlavným hrdinom románu *Oblomov* je príslušník „rodovej šľachty“ – majiteľ panstva a statkár, ktorý však opustil svoje dedičné sídlo a odišiel žiť do veľkomesta. S rodným krajom ho spájajú spomienky na detstvo, ako aj rojčivé sny o šťastnej budúcnosti. Ale tieto sny sa nenaplnia, pretože Ilja Iljič Oblomov stále väčšmi podlieha pasivite a uniká pred životom a jeho problémami, uzatvára sa, prekážky neprekonáva, radšej ich obchádza, vyhýba sa im. Pritom si uvedomuje, že nežije tak, ako by mal: „Po stý raz sa kajal v srdci za premárnenú minulosť a oneskorene ľutoval. Predstavil si, čím by teraz bol, keby bol kráčať rezko vpred, o koľko by bol žil plnšie a všestrannejšie, keby bol aktívnejší...“ V tom spočívala jeho oblomovčina – túžil po zmene, no ešte

Ruská literatúra oplýva veľkými menami, vynikajúcimi, osobitými tvorcami, ktorých dielo patrí do zlatého fondu svetovej spisby. V tejto skupine nepochybne má svoje miesto aj Ivan Alexandrovič Gončarov, známy najmä ako autor románu o „zbytočnom človeku“, o človeku postihnutom „oblomovčinou“.

Antikvariát

väčšmi túžil po pokoji a nehybnosti, uvedomoval si, že „zmyslom života je rozmyšľať a pracovať, pracovať hoci nenápadne, skromne, ale neprestajne, aby človek umieral s vedomím, že splnil svoje poslanie“, no predsa v ňom víťazilo čosi iné: „Nič ma naláka, srdce po ničom netuží, rozum pokojne spí!“

Oblomov žil po svojom. Jeho priateľ Štolc, jeho protipól, to nazval živorením, lenže Oblomova nevedla do ústrania len akási lenivosť či otupenosť, bol za tým aj odpor k prázdnote a falošnosti spoločenských vzťahov, odpor k spôsobu života, v ktorom sú na prvom mieste peniaze, hodnoty a funkcie, naháňanie sa za úspechom a ziskom, bola za tým tiež nechota prispôbovať sa väčšinovému názoru a vkusu. Oblomov sa teda stiahol do svojej ulity, i keď mu v nej neraz bolo tesno.

DOBRE JADRO

Mohlo by sa zdať, že taký človek žije zbytočne a že ľudí ako Oblomov „nemôžno milovať“. Ale z Gončarovov-

ho románu to jednoznačne nevyplýva, Oblomova napokon nevnímame ako celkom zápornú postavu, vidíme i kladné stránky jeho povahy, jeho „čisté srdce“ a „dobré jadro“; nikomu neublížoval a viacerých ľudí urobil šťastnými: „Ty si krotký, statočný človek, Ilja, a nežný... si holub; schováš si hlavu pod krídlo – a iné nepotrebuješ...“

Gončarovov román o Oblomovovi je vynikajúci, dobre napísaný, kompozične vyvážený, s psychologickou hĺbkou i dávkou humoru. Vypovedá o rôznosti ľudských pováh a osudov, ako aj o tom, že nijaký človek nie je zbytočný, každý sa môže uplatniť – aj pri obmedzeniach, ktoré nevie prekonať. A hoci sa to tak zvyčajne prezentuje, možno sa len nekriticky preberá, že Oblomov je príkladom zbytočného človeka, nie je to tak, Oblomov nie je zbytočný: „Stratil silu žiť, ale uchoval si statočnosť a vernosť... dušu bude mať vždy čistou... Kto ho raz poznal, nemôže ho prestať mať rád.“

JÁN MARŠÁLEK

Ivan Alexandrovič Gončarov: *Oblomov*
Bratislava, Tatran, 1979

Potešte vašich blízkych
a ako darček im
predplaťte na rok 2019
časopis

VOX

Karol Strmeň

Advent

Hej, totú, totú pieseň ponad máry,
pri ktorej poznáš veľkú svoju lásku
po nových slzách na trpiacej tvári.

Svietili vŕšky, cesty do Damasku.
Horeli naše ústa ako lupene
a život chvel sa na tenučkom vlásku.

Otvárala sa biela ruža sľubne,
no Pán ju zavrel prostred januára,
keď vymŕzali svedomia a studne.

Jej kvet je žltý listok z kalendára,
lež v nesmrteľnom mlčaní sa hlási
na ľahkých prstoch Pána, ktorý kára.

Je hriechom, že sme vyznávačmi
krásky?
Je zločin hľadať čistý koreň práva?
Počuješ, Večný, naše smutné hlasy?

Pri našich nohách nočný vietor spáva,
sme zahodené zamazané črepy,
vysychá naše srdce ako tráva.

Strach sklúčuje a bije ako cepy.
Čo bude z nás? Čo bude z našich detí?
Len kvôli pravde zostali sme slepi,

len kvôli právu v hrdej nepamäti.
Tak je i správne. Pozri, Dobrý pastier,
to zabudnuté stádo verné je ti.

Čas vyvial všetko zrno z našich záster,
Niet na čo vložiť nádej ako sponku,
Šklábí sa diabol menom Zoroaster.

A čo my vonku, čo my tuná vonku!
Ale tí vnútri zahrnutých hrobov,
Pochovávaní bez kríža a zvonku!

Kto si bol kedy milovaný dobou,
spomeň si na horké muky Spasiteľa,
keď pri posteli kľakáš so žalobou.

Hľadal si smrť, a ona iných chcela,
chcel si dať vďačne rozvitok svoj mladý,
keď vztýčili sa Krv a Zlaté teľa

v dojemnom zväzku vražednej zrady.
Načo to bolo? Načo obeť tvoja?
Zbytočná jamka na prostriedku brady.

A išiel Pán a trhal svoje chvoja,
Pre seba trhal kytku z našich pádov.
Tak jedni klesli, druhý ešte stoja.

Hrdinstvo žije. Diabol neuhádol.
Hrdinstvo spieva. Piesne o ňom píšu,
a vražda úpie umývaná zradou.

A vy ste čistí? Svätí rozbíť sú?
Ste veriaci? Tak poďme na pokánie!
Ste dedičmi? Hej, dediči sa hryzú,

a dedičstvo ich iným bude dané.
Nedaj mi Pani, život ani chvíľu,
ak v mene lásky láska nenastane.

Nedaj mi spievať, odober mi silu.
Sprav zo Slovenska chliev a ražeň vreľý,
ak každý povie, že je bez omylu.

Pozrime, bratia, všetci do tej cely,
kde modlili sa naši pred popravou
a s čelom o múr podopretí bdeli.

Počujme vreskot rozbesnených davov,
sinavý blesk a rýchly pohyb kata
a čierne muchy nad červenou šľavou.

Brat, tu je noc, keď objasť treba brata.
Všetci sme strapcom na viniči Božom,
všetci sme plodom pozemského blata,

všetci sme stále ako pod palošom.
Velebme hymnou tých, čo odpustili
a pod strechou sa nepriblížia s nožom.

Otčina moja, príbytok môj milý,
pre nás len tvoja podoba je spásou.
Z prs tvojich mlieko žeravé sme pili,

a ty si ohňom, dobrou matkou našou,
aj keď tu všetci v mŕtvom svete mrieme
a sýtíme sa kyslou cudzou ražou.

Postojme ako osvetlené temä,
na ktorom somár žiaru neudupe.
Otčina naša! Najsladšia hrst zeme!

Len odním od nás, Pane, čo je hlúpe,
pozbav nás pýchy, kŕďľa spasiteľov
a nenávisti, čo je na vzostupe.

Nezbav však našu bolesť čistých cieľov
a nepáľ našu úzkosť prázdnotami.
Trpíme – nedaj trpieť bez anjelov.

Neurob z nás žmotok, žmotok starej
slamy,
hnijúci dažďom, znôšku márných chraští,
keď si nás vybral z inferálnej tlamy.

„Sladké je zomrieť za slobodu vlasti,“
nás za ňu denne tupý život bolí,
a rovnako sú strašné obe časti.

Neprotiviac sa Tvojej svätej vôli,
dvíhame kalich. Ticho sveta ziva,
aby sme tým viac pokorení boli.

Zuby nám stípli. Prežrie sa však skyva
a kyslý peceň bolesti sa doje.
Takí sme biedni. Ale Boh sa díva.

I zahanbené teš sa, srdce moje.
Veriaci, pejte, modlite sa v chajde
a zabúdajte hlad a nepokoje.

Po údoliach nás Božie oko nájde,
keď sa raz ozvú strašné Božie pery.
Kytice strojte, na organe hrajte,

nie z beznádeje, ale z čistej viery
v belostnom rúchu vyčkávajme rána,
akoby Boh už tlkol po pancieri

a vrchy išli sláviť svojho Pána.

Projekt *UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu* pokračuje aj v roku 2018

Božie Srdce

V jezuitskej Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Piešťanoch pokračuje projekt pod názvom *UMENIE DUCHA – Návrat súčasného umenia do chrámu*. Vytvára priestor pre diela súčasného umenia, ktoré odzrkadľujú kresťanské poslanstvo. Navracia ich do chrámu, kde kvalitné súčasné umenie, z rôznych dôvodov, často chýba.

Na začiatku adventu roku 2013 publikoval Svätý Otec František encykliku *Evangelii gaudium*: „Radosť z evanjelia naplňa srdce a celý život tých, ktorí sa stretávajú s Ježišom. Tí, čo prijímajú jeho spásu, sú oslobodení od hriechu, od smútku, od vnútornej prázdnoty, od izolovanosti. S Ježišom Kristom sa vždy rodí a zno-

vuzrodzuje radosť. V tejto exhortácii sa chcem obrátiť na veriacich kresťanov, aby som ich pozval na novú etapu evangelizácie, vyznačujúcu sa touto radosťou, a ukázať cesty pre napredovanie Cirkvi v najbližších rokoch.“

Týmto slovami nás pápež povzbudzuje, aby sme život kresťana prežívali v plnosti. Pomôcť nám pri tom môže

čas adventného zastavenia sa a upevnenie našich životných motivácií v očakávaní Ježišovho narodenia do našich srdiec a rodín.

Jedným z obrazov, ktoré nám ponúkajú vstúpiť do adventnej meditácie, je obraz *Božieho Srdca*.

Obrazy, ktoré vyjadrujú rôzne podoby milosrdenstva, vychádzajú väčšinou z biblických podobenstiev, zo skutkov telesného a duchovného milosrdenstva alebo z osobného hľadania a skúsenosti umelca. V dejinách umenia poznáme viaceré zobrazovania Božieho Srdca, ktoré našli ohlas v ľudovej zbožnosti, ale aj v profesionálnom umení. Známy obraz *Božie milosrdenstvo* bol inšpirovaný zjaveniami sv. Faustíny a pôvodne ho namaloval poľský umelec Eugeniusz Kazimirowski v roku 1934. Z Ježišovho Srdca na ňom vychádzajú dva lúče – biely a červený, čiže voda a krv (krv predstavuje život duše a voda jej očistenie). V kvalitnejších aj menej kvalitných prevedeniach ho nájdeme v každom chráme a uctieva sa aj v mnohých domácnostiach.

Každý z nás je pozvaný osobne prežívať Božie milosrdenstvo v jeho mnohoročných podobách a zároveň ho aj šíriť. Sme pozvaní byť milosrdní, ako je milosrdný náš Otec (Lk 6, 36) a obliecť si „hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť“ (Kol 3,12).

Rozmery Božieho milosrdenstva reflektovali a reflektujú umelci aj v súčasnosti.

Umelec LADISLAV ČARNÝ ho vyjadruje prostredníctvom svetla. Svetlo je zástupným symbolom Božieho pôsobenia, ktorého vlastnosti dômyselne využívali napríklad stavitelia gotických katedrál. L. Čarný v zrkadlovom objekte pracuje s črepami zrkadla, z ktorých skladá nový obraz v duchu biblického „teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle; no potom z tváre do tváre. Teraz poznávam iba čiastočne, ale potom budem poznať tak, ako som aj ja poznaný“ (1 Kor, 13, 12). V zrkadle sa odráža tvár diváka, ktorý je tak pozvaný na sebareflexiu a transcendenciu videného.

P. LEOPOLD SLANINKA, SJ

VOX
časopis moderného
kresťana

*Mať
posledných
päť dolárov,
tri dám
do reklamy*

Henry Ford

*Mať posledné
peniaze,
objednám si*

VOX

mesačník moderného
kresťana

časopis v PDF formáte
o náboženstve a kultúre

www.vox.prikryl.sk

OBJEDNÁVKY:

vox.zdruzenie@gmail.com • 0918 472 420

Zháňate darček pre vašich blízkych?

**Objednajte im
časopis**

VOX

Objednávky:

vox.zdruzenie@gmail.com

0918 472 420

Dvojtyždenník o náboženstve a kultúre

Vydáva o. z. Vox in deserto v spolupráci s Radou KBS pre vedu, vzdelanie a kultúru
Vychádza dvojtyždenne v PDF podobe. Adresa redakcie: Dvojkrížna 4, 821 06 Bratislava;
ISSN 1339-3634

www.prikryl.sk/vox/

Šéfredaktor: Mgr. Pavol Prikryl, tel. +421 915 793 811, e-mail: prikryl62@gmail.com

Predplatné si je možné objednať e-mailom alebo telefonicky: vox.zdruzenie@gmail.com; +421 918 472 420

Číslo bankového konta: SK03 0200 0000 0035 0204 0751